

Дубасенюк О.А. Актуальність дотримання здорового способу життя суб'єктами освітнього процесу // Дискурс здоров'я в освіті : філософія, педагогіка, антропологія, психологія: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. З міжнародною участю, присвяченої 120 річниці з дня народження Миколи Олександровича Бернштейна (16-17 вересня 2016 р., м. Вінниця) в 3-х томах. – Т. 1, Вінниця, ТОВ «Планер», 2016 р. – С. 146-148

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОТРИМАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СУБ'ЄКТАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Дубасенюк Олександра Антонівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, професор. Житомирський державний університет ім. Івана Франка.

***Анотація.** Аналізується професійно-педагогічний аспект здоров'я і здорового способу життя, відображений в освітньо-кваліфікаційних характеристиках майбутніх вчителів, де представлені різні напрями концепції здоров'я і здорового способу життя. Вказані напрями актуалізовані в сучасних умовах в зв'язку з базовим положенням про те, що тільки здорова і духовно розвинута особистість педагога здатна сформувати здорову особистість вихованця.*

***Ключові слова:** педагогіка, здоров'я, туризм, здоровий спосіб життя.*

***Аннотация.** Анализируется профессионально-педагогический аспект здоровья и здорового способа жизни, отраженный в образовательно-квалификационных характеристиках будущих учителей, где представлены разные направления концепции здоровья и здорового способа жизни.*

Указанные направления актуализируются в современных условиях в связи с основополагающим положением о том, что только здоровая и духовно развитая личность педагога способна сформировать здоровую личность воспитанника.

***Ключевые слова:** педагогика, здоровье, туризм, здоровый образ жизни.*

Сучасні соціальні проблеми, економічна криза в державі в останні роки негативно позначились на здоров'ї української нації взагалі, а найбільшого

занепокоєння викликає стан фізичного, соціального та емоційного самопочуття дітей та молоді – майбутнього покоління. Як зазначає Б. А. Максимчук, нині наявна низка глобальних і локальних обставин розвитку сучасної цивілізації. Останні виявляються у зростаючій зміні балансу між фізичною та розумовою активністю людства в напрямі утвердження "сидячого" способу життя, в інформаційних перевантаженнях, загальному зниженні імунітету і погіршенні здоров'я населення, – з іншого боку; крім того, існує загальне зниження фізичної культури українського суспільства в умовах глобальної соціально-екологічної кризи. Тому зрозуміло, наскільки важливо, починаючи з молодого віку, виховувати активне ставлення до особистого здоров'я, розуміння того, що здоров'я найбільша цінність, яка дарована людині природою.

Наука свідчить, що здоров'я людини є складним феноменом глобального значення, що може розглядатися як: філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорія, об'єкт споживання, внесення капіталу, як індивідуальна і суспільна цінність, явище системного характеру, динамічне, постійно взаємодіюче з оточуючим середовищем, яке, в свою чергу, постійно змінюється. Упродовж останніх десятиліть, незважаючи на кардинальні зміни в соціально-політичній і соціокультурній сферах життя в Україні, проблема формування здорового способу життя залишається актуальною в педагогічній теорії і практиці. Велику увагу необхідності збереження та зміцнення здоров'я учнівської та студентської молоді приділено у Законах України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про вищу освіту", Державній національній програмі "Освіта" ("Україна XXI століття"), Національній програмі "Діти України", Концепції "Здоров'я через освіту", Постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації на 2002-2011 роки" та ін.

На державному рівні пріоритетним напрямом оздоровлення суспільства є заняття фізкультурою, спортом, туризмом, громадською діяльністю тощо. Але практика показує, що пропаганда спорту і здорового способу життя є далеко не основним критерієм покращення суспільного здоров'я. Духовний, фізичний та моральний занепад в нашій державі, алкоголізація суспільства спричиняють досить високий рівень захворюваності і смертності населення, руйнування сім'ї як основи здорового суспільства. В останні десятиліття спостерігається тенденція до омолодження алкоголізму, що спричинило необхідність створення підліткової і навіть дитячої наркології. Україна ніколи не була осторонь нового погляду на здоров'я населення. Соціальна політика щодо формування засад здорового способу життя реалізовувалась в

Україні ще за радянських часів. Останні роки були вкрай важкими для нашої держави. Реформування соціальної політики торкнулося і формування засад здорового способу життя в учнівської та студентської молоді.

При цьому аналіз літературних джерел засвідчив, що вивчення здорового способу життя нині здійснюється за такими напрямками, як: дотримання рухового режиму (О. А. Пермяков, О. Г. Сухарєв та ін.); профілактика шкідливих звичок (В. М. Баранов, В. М. Оржеховська, А. Л. Турчак, О.А.Удалова та ін.); процес формування здорового способу життя у юнаків допризовного віку (М. Д. Зубалій, В. Ф. Новосельський та ін.); загальнотеоретичні питання формування потреб особистості (В. Г. Афанасьєв, Б. Ф. Ведмеденко, Б. С. Кобзар, В. В. Радул та ін.); психолого-педагогічні основи цінностей здорового способу життя (В. Г. Алексєєва, Л. М. Архангельський, Г. І. Власюк, Г. Л. Кривошеєва, С. В. Лапаєнко, В. М. Оржеховська, В. Г. Постовий, А. І. Сологуб, І. Г. Тараненко, Б. Г. Чижевський, К. І. Чорна та ін.). При цьому вивчення стану проблеми формування здорового способу життя у педагогічній науці продемонструвало, що значна кількість сучасних досліджень присвячена формуванню здорового способу життя шляхом фізичного вдосконалення (О. Д.Дубогай, М. Д. Зубалій, А. В. Мерлян, І. А. Панін, І. І. Петренко, І. А. Паніна, І. В. Сергета, Н. М. Хоменко та ін.), у контексті валеологічної обізнаності, що відображено у працях Т. Є. Бойченко, В. П. Горащука, Л. П. Сущенко, Т. Г. Кириченка, С. О. Юрочкіної та ін.

Проведений аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дозволяє дійти висновку про багатоаспектність, багатогалузевість, міждисциплінарний характер проблеми формування здорового способу життя.